

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Веселин Кънчев Късовски - ИМикБ - БАН, член на научното жури за конкурс за заемане на академичната длъжност "професор" по професионално направление 4.2. Химически науки, научна специалност „Биоорганична химия, химия на природните и физиологично активните вещества” за нуждите на лаборатория „Химия и биофизика на белтъци и ензими” при ИОХЦФ – БАН, обявен в Държавен вестник бр. 103 от 27.12.2016 г.

В конкурса участва един кандидат, доц. дн Иванка Борисова Стойнева от лаборатория “Химия и биофизика на белтъци и ензими” в ИОХЦФ-БАН. Иванка Стойнева е завършила СУ“Св.Кл.Охридски”, Химически факултет, специалност „Химия” през 1978 г. Професионалното ѝ развитие е свързано с Института по Органична химия с Център по фитохимия – БАН. През 1987 г защитава дисертация за получаване на научна и образователна степен „Доктор” на тема : „Рi’ -Специфичност при ензимната хидролиза и синтеза на моделни пептиди” с ръководител проф. дн Д. Петков. След конкурсен изпит през 1988 год. е назначена като научен сътрудник II ст., а през 1991 г е повишена в научен сътрудник I ст. След конкурс се хабилитира като старши научен сътрудник II ст. (Доцент) през 1995 г. През 2015 г. придобива научна степен „ Доктор на науките“ на тема: „Дизайн и синтез на пептиди и гликоконюгати с потенциално приложение в биомедицината и екологията“.

В обобщената справка за научните трудове на доц. дн Иванка Стойнева са представени: Общ брой научни трудове - **69**, от тях: Общ брой научни трудове за придобиване на академичната длъжност, доцент”- **20**; Общ брой научни трудове - „доктор на науките”-**31**; Общ брой научни трудове извън дисертацията „доктор на науките”-**18**. След хабилитиране (доцент) са публикувани **49** научни трудове. Общият импакт фактор на научните трудове е **83.19**, като импакт факторът на публикуваните след хабилитирането работи е **48.60**. Забелязани цитати, общ брой **463** (**313** след доцент), H-фактор - **13**. Публикациите са разпределени както следва: В списания с импакт фактор/импакт ранк - **44**; Статии в пълен текст на научни форуми - **16**; 1 глава в книга; **2** заявки за патенти и **7** авторски свидетелства. Част от работите са публикувани в значими за научната област издания с висок импакт фактор: *J Biol Chem.* **IF-7.199**, *Chem.Bio.Chem.* **IF-3.94**, *FEBS Lett.* **IF- 3.912**, *Biochem. Biophys. Res. Comm.*, **IF-2.87**, *Photodiagn. Photodynamic Therapy*, **IF-2.52**, *J. Photochem. Photobiol.A: Chemistry*, **IF-2,47**, *Process Biochemistry*, **IF-2.444**, *J. Appl. Microbiology*, **IF-2.028**.

Представена е справка за участие в национални и международни научни конференции с лекции и постери - общ брой **54** (**42** след хабилитиране).

Научните изследвания на доц. дн Иванка Стойнева са фокусирани главно върху изучаването на иновативни биоактивни съединения - природни или синтетични чрез

прилагане подходите на биоорганичния синтез. Те са фокусирани в няколко основни направления:

-Изследвания върху гликопротеини и хидролиза на гликозидна връзка (труд 1, 4, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 52). Установените нови субстратни свойства на човешката гликозиласпарагиназа са предпоставка за развитието на ензимно заместваща терапия при лечението на заболяването аспартилглюкозаминоурия. Изолираният от лечебното растение *Galega officinalis* L. гликопротеин е силен инхибитор на тромбоцитната агрегация с възможно приложение в медицината при третиране на пациенти с инфаркти и инсулти.

-Биоактивни пептиди/полипептиди с приложение при социално значими заболявания (труд 3, 47, 48, 53, 57). От фундаментално значение е доказването, че семисинтезът на човешки инсулин протича по кондензационен механизъм. Направен е молекулен дизайн и е осъществен е твърдофазов синтез на пролинови пептиди с изявено антихипертензивно действие.

-Молекулен дизайн и синтез на биоконюгати с потенциално приложение в биомедицината (труд 2, 5, 6, 7, 46). Полученият олеинов естер 3-бензотиазол-2-ил-2Н кумарина притежава обещаващи свойства като хромогенен и флуорогенен ензимен субстрат за липази. Получени са конюгати на Zn фталоцианин с аминокиселините тирозин, аргинин и фенилаланин, за използване при антитуморна и антимикробна фотодинамична терапия.

-Изследвания върху гликоконюгати- биосърфактанти (труд 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 49, 50). Изследванията са с научно-приложен характер и се състоят в установяване на специфична и висока цитотоксична и антитуморна активност на монорамнолипидите, изолирани от *Pseudomonas aeruginosa* BN10 и трехалозотетраестери от *Nocardia farcinica* BN60, което пък разкрива възможност тези биосърфактанти да намерят приложение в биомедицината. Свойствата на изследваните бактериални щамове в свободно и имобилизирано състояние да разграждат нефт, както и алифатни и ароматни въглеводороди, разкрива потенциала им като екологичен материал при биологичното пречистване на нефтени разливи и отпадни води, съдържащи смес от ксенобиотици.

Доц. дн Иванка Стойнева предвижда бъдещи научни изследвания, насочени към изолиране и изследване на иновативни пептиди с антибактериални свойства от природни източници, изследване на антитуморна активност на биосърфактанти чрез електропорация, изолиране на нови природни продукти, като нови рамнолипидни структури, терпеноиди, не-рибозомни пептиди и други.

След хабилитирането си през 1995 г. доц. дн Иванка Стойнева е участвала в 18 изследователски проекти, като е била научен ръководител на 7 от тях.

Преподавателската дейност на доц. дн Иванка Стойнева се изразява в изнасянето на лекции и провеждането на лабораторни упражнения за курс към магистърска програма при ХТМУ, София “Молекулярни основи на фармацевтичните биотехнологии”, лекции към магистърска програма „Биотехнологии” и упражнения към курс Биоорганична химия” в Химическия факултет, и в Биологически факултет на СУ, София.

Доц. дн Иванка Стойнева е била ръководител или консултант на дипломни разработки на студенти, като са защитени 15 магистърски тези и защитата на две предстоят. Участието ѝ в обучението на докторанти се изразява в следното: консултант на защитил през 2012 г. докторант, консултант понастоящем на 1 докторант, ръководител на двама отчислени с право на защита докторанти и ръководител на двама докторанти със срок на подготовка 2015 – 2018 година.

Експертната дейност на доц. дн Иванка Стойнева е в няколко направления: 1. *Участие в научно жури* с изготвяне на рецензии и становища за „Доцент” – 7 конкурса; за „Професор” – 1 конкурс; за присъждане на образователната и научна степен "Доктор" 15; избор на гл. асистент – 5; комисии за изпит по специалността на докторанти – 8 броя. 2. *Рецензент на статии, изпратени за печат* за списанията : *Amino Acids, African Journal of Environmental Science and Technology , Process Biochemistry, Peptides and Proteins Letters, Bulgarian Chemical Communications, Biotechnol. Biotechnol. Equipment, Comptes Rendus De L Academie Bulgare Des Sciences.* 3. *Рецензент на проекти* - Рецензии на проектни предложения към МОН , анонимни – 10 броя, Рецензии на проектни предложения ХТМУ, София- 6 броя. 4. *Членство в научни организации* – 7 научни организации, Председател на Общото събрание на учените в ИОХЦФ-БАН 2013-2017 г., Член на Научния съвет на ИОХЦФ-БАН 2010- до сега, Ръководител на лаборатория „Химия и биофизика на белтъци и ензими” 2010- до сега. 5. *Член на организационен комитет на научни мероприятия* - 4 броя.

Заклучение: Според представените документи и материали, доц. дн Иванка Стойнева напълно отговаря на изискванията за заемане на академична длъжност „Професор” съгласно ЗРАСРБ и необходимите условия, залегнали в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института по органична химия с ЦФ при БАН. Научно-изследователската ѝ дейност съответства на направлението на обявения конкурс. Доц. дн Иванка Стойнева е представила значителен брой научни трудове, публикувани след придобиване на академичната длъжност „Доцент” в реномирани, специализирани списания с висок импакт фактор и цитируемост. Впечатляваща е нейната преподавателска и експертна дейност, ръководството на научно-изследователски проекти и активното ѝ участие в управлението на ИОХЦФ – БАН.

Това ми дава основание да изразя положително становище и да препоръчам на уважаемите членове на НС на ИОХЦФ – БАН да присъдят на доц. дн Иванка Стойнева академичната длъжност „Професор”.

11.04.2017 г.

София

Подпис:

/ доц. д-р Веселин Късовски /